

Document	Archeologische Quickscan
Plangebied	Tropweere 1, De Weere, gemeente Opmeer
Adviesnummer	20005
Opsteller(s)	A.S. de Groot (archeoloog) & S. Gerritsen (senior archeoloog)
Datum	08-01-2020

Advies	Vrijgeven onder voorwaarde: Geen ondergrondse sloop.
Vervolgtraject	Indien in de toekomst (ver)bouwwerkzaamheden aan de stolp of op de rest van het perceel in de planning staan, dienen deze plannen aangeleverd te worden aan Archeologie West-Friesland en wordt de situatie opnieuw bekeken.

Archeologische Quickscan

1. Inleiding

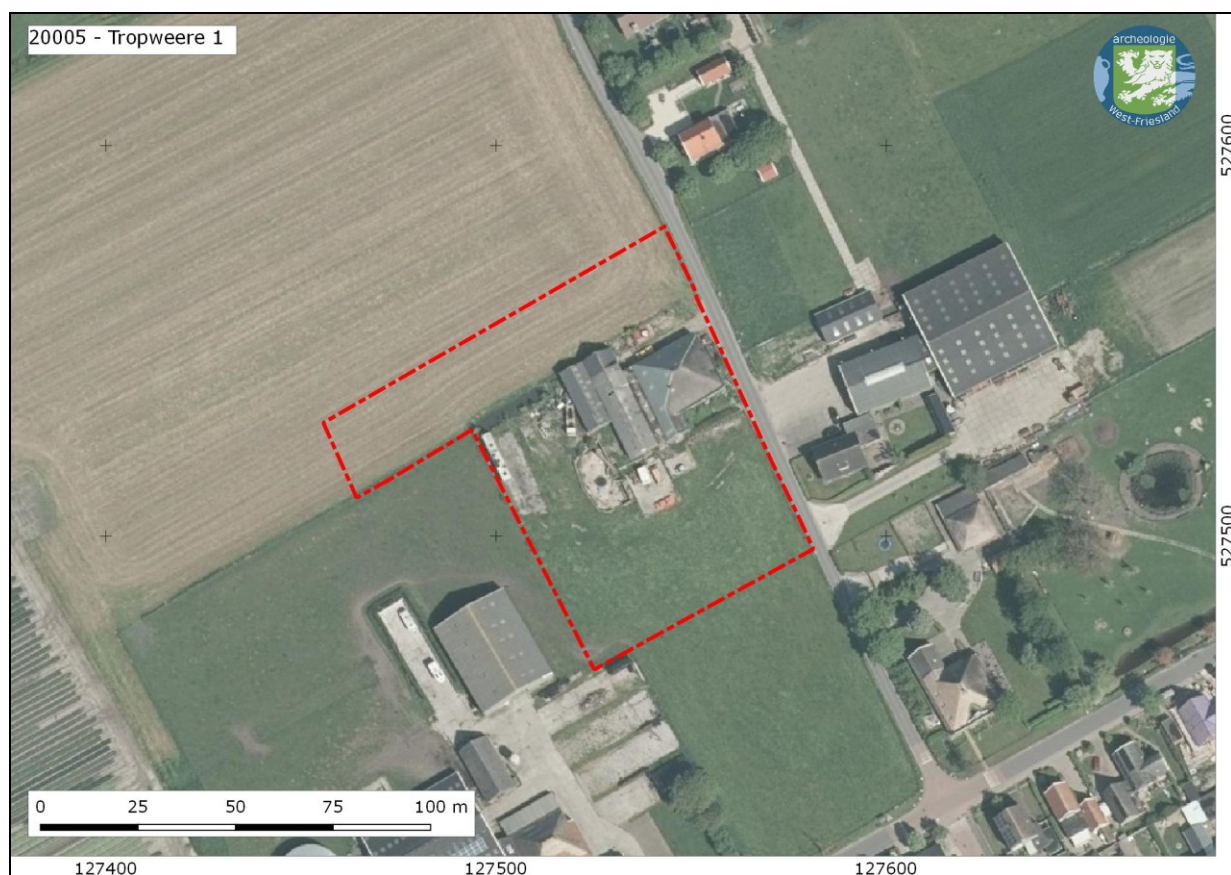
Op verzoek van Oly Advies (contactpersoon: mevr. P. Laan) is gekeken naar het aspect archeologie met betrekking tot het wijzigingsplan voor het perceel Tropweere 1 in De Weere, gemeente Opmeer (afb. 1).

Op het perceel staan een stolpboerderij en in totaal ca. 376 m² aan opstallen met een agrarische bestemming (afb. 2). Aan de Tropweere 1 is momenteel een melkveehouderij gevestigd. Door het beëindigen van dit bedrijf, bestaat de wens om de bestemming van de stolp in de toekomst te wijzigen naar wonen. Het is verder de bedoeling om één van de schuren te slopen (afb. 3). Er staan geen bouwwerkzaamheden in de planning. De stolpboerderij blijft behouden. Ook blijft het verkavelings- en slotenpatroon gehandhaafd.

2. Bestemmingsplan en Concept-Beleidskaart archeologie

Het plangebied valt binnen het bestemmingsplan 'Landelijk Gebied Opmeer 2014' (vastgesteld 05-11-2015).¹ Volgens dit bestemmingsplan geldt voor het plangebied grotendeels een dubbelbestemming Waarde- Archeologie 2. Dit betekent dat bij plannen groter dan 100 m² en dieper dan 40 cm onder maaiveld rekening dient te worden gehouden met het aspect archeologie. Voor de westzijde van het plangebied geldt een dubbelbestemming Waarde – Archeologie 3 (vrijstellingsgrens van 500 m² met een dieptegrens van 40 cm). Verder heeft de stolp in het bestemmingsplan een specifieke bouwaanduiding 'stolp' gekregen.

¹ NL.IMRO.0432.BPLG-VA02.

Afbeelding 1. De ligging van het plangebied Tropweere 1 (rode stippellijn) op een luchtfoto (bron: PDOK).

Afbeelding 2. De bestaande situatie binnen het plangebied gezien vanaf het Zuiden (bron: Google Streetview).

Afbeelding 3. Een overzicht van de te slopen en te behouden bebouwing op het perceel Tropweere 1. 1 = te verwijderen schuur (ca. 106 m²), 2 = te behouden schuur, 3 = te behouden karakteristieke stolpboerdij.

In 2010 is door de gemeenteraad van Opmeer de Erfgoedverordening de gemeentelijke archeologische beleidsadvieskaart vastgesteld. Deze archeologische kaart is in 2008 vervaardigd door de Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland. De beleidsadvieskaart is in 2012 op details gewijzigd. Dit betrof de begrenzing van Rijks- en Provinciaal Monumenten, en het vrijgeven van reeds opgegraven terreinen.

De tien jaar oude beleidskaart die als basis voor voorgaande bestemmingsplannen heeft gediend, was aan vernieuwing toe. Op basis van de huidige kennis kon in 2018 een meer toegespitste beleidskaart worden opgesteld, waarin de meest recente gegevens zijn verwerkt. Deze nieuwe "concept-beleidskaart" dient als leidraad voor nieuwe bestemmingsplannen te worden gehanteerd. Op de concept-beleidskaart is zichtbaar dat het plangebied voor een groot deel in een zone met een hoge waarde voor vindplaatsen uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd valt, overeenkomstig de andere bewoninglinten in West-Friesland (donkeroranje op afb. 4). Hierbij hoort een vrijstellingsgrens van 100 m². De westzijde van het plangebied valt in een zone met een vrijstellingsgrens van 500 m² (oranje op afb. 4).

3. Cultuurhistorische achtergrond

Het plangebied ligt langs de as De Weere – Tropweere, gelegen op een getijdenrug. Dit is een binnenwaterkerende kade of dijk van hoge historisch geografische waarde (CHW code WFR 185G). Door de hogere ligging werden dergelijke kaden vaak als weg gebruikt en ook nu nog is deze dijk als weg herkenbaar. Ook fungeerden deze dijken vaak als ongtinnings- en bewoningsas, zoals bij De Weere en Tropweere. De binnenwaterkernede functie is meestal verloren gegaan, maar de samenhang met de verkaveling is nog goed herkenbaar. De bijbehorende lineaire nederzetting heeft een zeer hoge historisch geografische waarde (CHW code WFR 438G). Het plangebied valt net buiten de historische dorpskern van De Weere, zoals aangegeven op de AMK (AMK monumentnummer 14854, CHW code WFR345A). Het dorpslint heeft een hoge archeologische waarde voor de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Ca. 450 m ten zuiden van het plangebied ligt een waardevol archeologisch terrein (Polder De Hooge Weere, AMK monumentnummer 1840, CHW code WFR083A) met vermoedelijke bewoningssporen uit de Late Middeleeuwen.

Afbeelding 4. De ligging van het plangebied (zwarte stippellijn) op de concept-beleidskaart archeologie van de gemeente Opmeer.

Mogelijk liep het oorspronkelijke dorp De Weere in het verlengde van het buurtschap 'Trop were eynde' langs de waterloop de Wateringe of Duyckel Gouw (ca. 400 m ten westen van het huidige dorp) en is het pas later verplaatst naar de top van de nabijgelegen getijdenrug.²

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. Op de historische kaart van Johannes Dou (ca. 1651-1654) is zichtbaar dat langs de Tropweere toen al vrij veel bebouwing aanwezig was. De exacte aard en omvang van deze bebouwing is op basis van deze kaart niet te bepalen. Ook is niet met volledige zekerheid te zeggen of het plangebied precies samenvalt met één van de gebouwen. Op de latere kadastrale minuutkaart uit 1826 is de bebouwing binnen het plangebied in meer detail weergegeven. De stolpboerderij met staartstuk is duidelijk zichtbaar. Deze zou zijn gebouwd rond 1800. Stolpboerderijen zijn karakteristiek voor West-Friesland en zijn vanuit cultuurhistorisch oogpunt zeer waardevol. Het plangebied heeft een hoge archeologische waarde voor de Nieuwe Tijd.

4. Archeologische en geologische bronnen

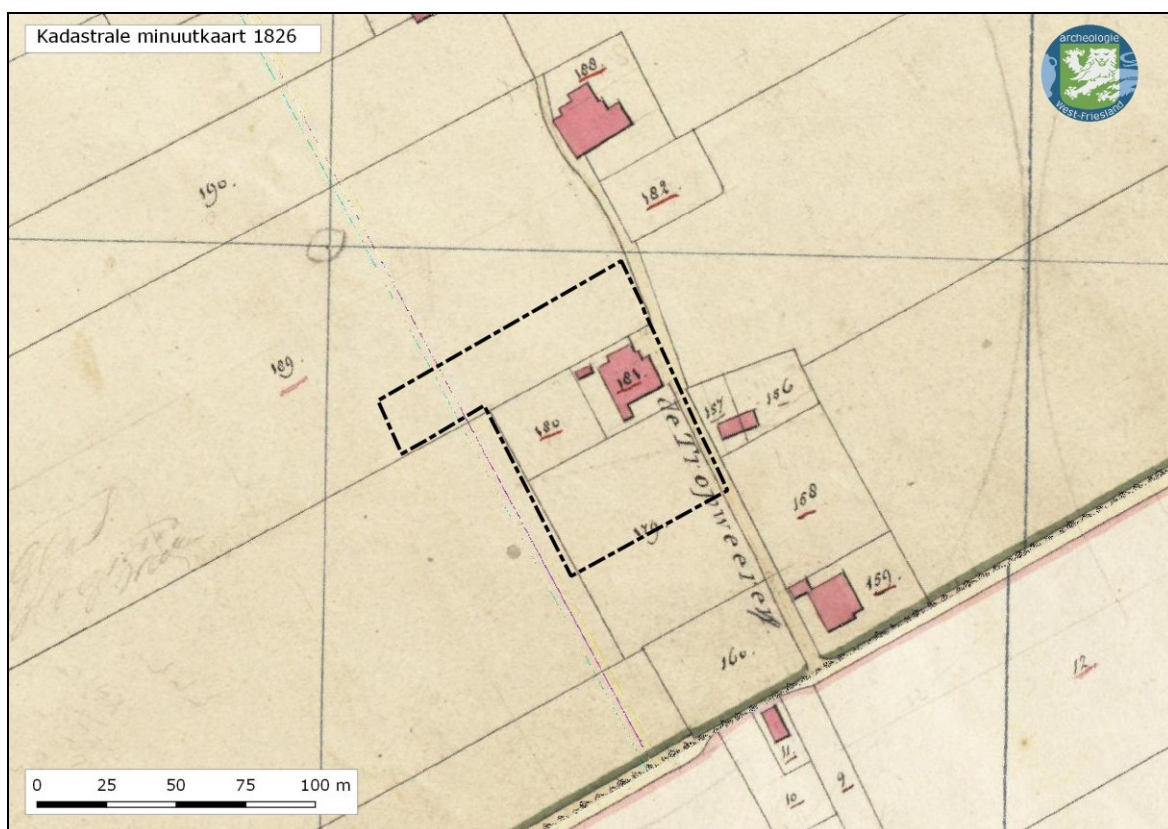
Het dorpslint van De Weere volgt de kronkeling van een voormalige getijdengeul. Aan de hand van bodemkaarten kan inzicht worden verkregen in de verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie. Op de bodemkaart van De Gouw is te zien dat in het plangebied zwaar tot matig licht zavelige leek-/woudeerdgronden (codes pMn35bB en pMn15bB) voorkomen.³ Voor dit type ondergrond geldt een middelhoge tot hoge verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie. In het Neolithicum was de grote geul waarschijnlijk nog watervoerend. In de Bronstijd was hier wel bewoning mogelijk. Langs het lint zijn daarnaast tuineerdgronden aanwezig (bruin op afb. 7). Hiervoor geldt een hoge verwachting voor vindplaatsen uit de Middeleeuwen.

² Timmerman 2017, 81.

³ Bodemkaart De Gouw (schaal 1:10.000): Mulder et al. 1983.

Afbeelding 5. De globale ligging van het plangebied (zwarte cirkel, bij benadering) op de kaart van Johannes Dou uit ca. 1651-1654 (collectie Westfries Archief).

Afbeelding 6. De ligging van het plangebied (zwarte stippellijn) op de kadastrale minuutkaart uit 1826.

Afbeelding 7. De ligging het plangebied (zwarte stippellijn) op bodemkaart De Gouw.

Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN3) zijn langs de dorpslinten in West-Friesland vaak terpachtige constructies zichtbaar, die in verband kunnen worden gebracht met middeleeuwse bewoning. Op het AHN is binnen het plangebied tevens een verhoging zichtbaar (afb. 8).

Binnen een straal van 300 m rondom het plangebied staan twee vondstmeldingen in het landelijke registratiesysteem Archis. Dit betreft verschillende scherven kogelpotaardewerk uit de Late Middeleeuwen (Archisnummers 2078114100 en 2933078100).

5. Conclusie

Het staat in de planning om de bestemming van de stolpboerderij op het perceel Tropweere 1 te wijzigen naar 'wonen'. Daarnaast zal één van de achtergelegen schuren worden gesloopt. Er staan geen bouwwerkzaamheden in de planning. De stolpboerderij blijft behouden.

Het plangebied heeft op basis van historisch kaartmateriaal, de bodemkaart en de hoogtekaart een hoge archeologische waarde voor de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Tevens geldt een middelhoge tot hoge verwachting voor vindplaatsen uit de Bronstijd op basis van de bodemkaart en geologische ontwikkeling van het gebied.

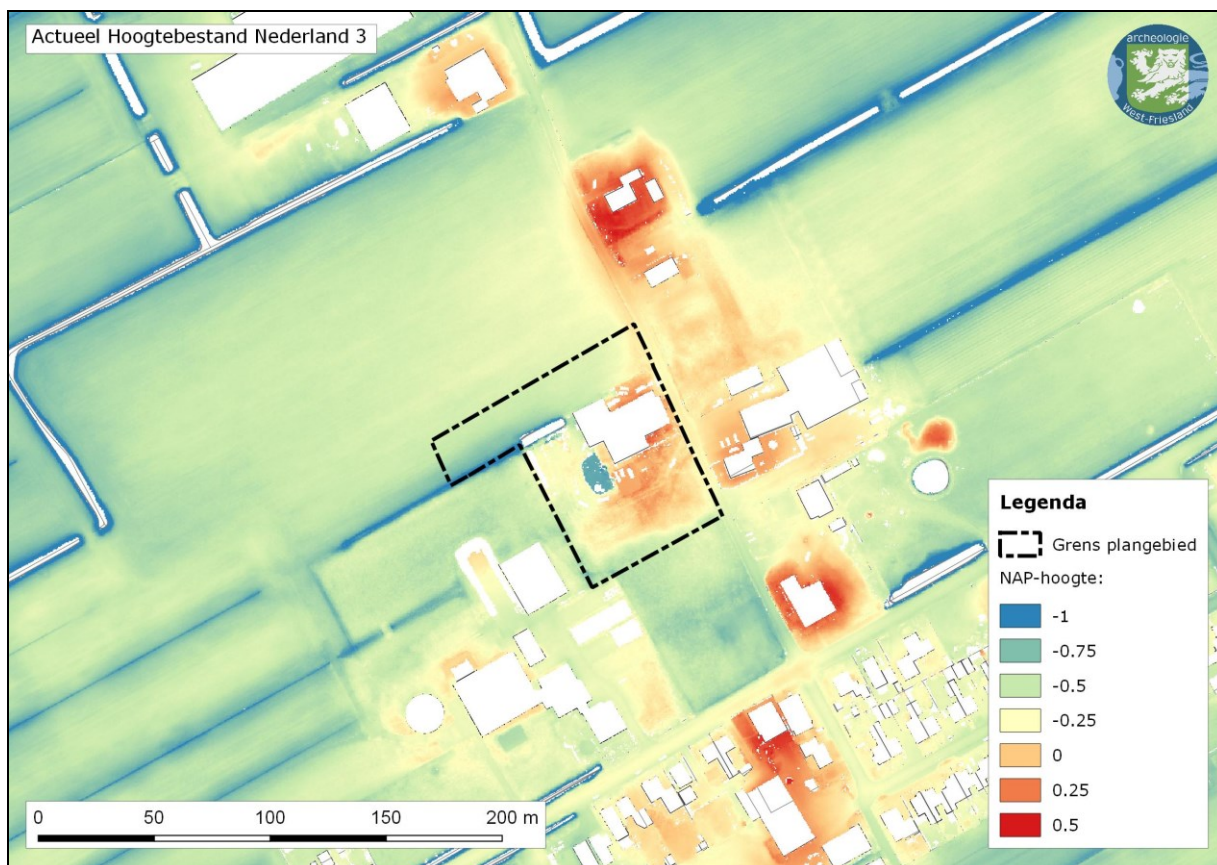
6. Advies

Vanuit de archeologie bestaat geen bezwaar tegen het wijzigen van de bestemming van de bestaande bedrijfswoning naar 'wonen'.

Indien de (grondroerende) plannen ongewijzigd blijven, is nader archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg niet noodzakelijk.

Archeologie West-Friesland adviseert de voorgenomen plannen vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie, onder voorwaarde dat niet ondergronds wordt gesloopt. De dubbelbestemmingen op het perceel dienen te worden gehandhaafd.

Indien in de toekomst (ver)bouwwerkzaamheden aan de stomp of op de rest van het perceel in de planning staan, dienen deze plannen aangeleverd te worden aan Archeologie West-Friesland en wordt de situatie opnieuw bekeken. Voorafgaand aan een eventuele inpandige verbouwing is het wellicht wenselijk om een bouwhistorische verkenning uit te voeren.

Afbeelding 8. De ligging van het plangebied (zwarte stippellijn) op het Actueel Hoogtebestand Nederland 3 (Bron: www.ahn.nl).

7. Bronnen

AHN3 (www.ahn.nl)

Archis 3.0

Gemeente Opmeer, 2012. Beleidskaart Archeologie (vastgesteld door de gemeenteraad in 2012).

Mulder, J.R., J. van Berkum & F.G.M. van Pruissen, 1983. Ruilverkaveling De Gouw: bodemgesteldheid en bodemgeschiktheid. *Stiboka-rapport* 1597. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Timmerman, L., 2017. *Middeleeuwse agrarische veenontginningen in de Vier Noorder Koggen. Een interdisciplinair onderzoek naar de opbouw van het natuurlijk landschap en de kolonisatie- en ontginningsgeschiedenis van West-Friesland (800-1300)*. Masterscriptie Rijksuniversiteit Groningen, Groningen.

Westfries Archief

8. Geldigheid

Indien de (bodemroerende) plannen voor dit project worden gewijzigd na advisering, dan dienen de nieuwe plannen te worden voorgelegd aan Archeologie West-Friesland, zodat deze opnieuw kunnen worden beoordeeld. Het voorgaande advies vervalt daarmee.

Deze archeologische quickscan heeft een geldigheid van **2 jaar**. Na verloop van deze periode wordt het advies ongeldig en dient bij ontwikkelingen een nieuw archeologisch advies te worden aangevraagd. Dit geldt ook voor ongewijzigde bouwplannen.

Bovenstaand archeologisch advies is daarmee geldig tot:

08-01-2022